

PM Vildsvin sept 2020

Sammanfattningsvis har ingen kommun, där vildsvin finns, helt jämförbar situation med den vi har i Gävle. Detta utifrån att vi fick en högre markbelastning av cesium 137 i samband med Tjernobylolyckan och de därmed höga cesiumhalterna i köttet. Den enda enskilda kommun som avsatt särskilda medel för att subventionera cesium analyser är Älvkarleby. 2020 avsatte kommunen 20000kr för ändamålen men ersättning har betalats ut för endast 4 svin som överskred gränsvärdet 1500 bq/kg.

SMM (Strålskyddsmyndigheten) har, mot att de fått ta del av analysvaren, ersatt jägare i Heby kommun för analyskostnaden. Inget övrigt samarbete jägare, kommun eller SMM har skett eller pågår. Jägarna i Sala/Heby, liksom på i princip alla andra orter, lägger ut kadaver med för höga cesiumhalter i skogen eller gräver ner dem. Jag har inte hittat något exempel där jägarna erbjuder någon form av planerad destruktion.

I det arbete nationellt som startat i syfte att nyttja vildsvinskött som en livsmedelsresurs kommer (enl. min bedömning) "våra" jägare att få svårt att leverera (eller konsumera själva) in djur som klarar gränsvärdet. Incitamentet att jaga minskar och därmed kommer högst sannolikt antalet vildsvin att öka och orsaka de problem vi redan känner till (trafikfara, odlingsmark, tomtmark mm).

Jag har uppfattat det som att "våra" jägare i första hand, efterfrågar plats/system som ger dem möjlighet att utan kostnad avyttra svinkroppar med för höga halter cesium på annat sätt än att lämna i skogen eller gräva ner. Argumenten framgår under rubriken Jägareförbundet (bla. trikinspridning) nedan och att det är svårt och arbetskrävande att gräva så djupt som förespråkas. Våra jägare önskar dessutom täckning för analyskostnader cesium.

Anders Persson (ordf. Gävle Södra jaktvårdskrets) uppskattar att jägarna kommer att skjuta 100-150 djur/år (förutsatt att de får stöd) med en snittvikt på 80 kg.

Möjlighet finns att deponera animaliskt avfall i Forsbacka (se avsnitt om Suez och Gästrike Återvinnare i texten nedan). Kostnad för sådan deponi ligger idag på 4688 kr/ton exkl moms. Ett överslag ger att kostnaden för att deponera detta antal djur skulle ligga på ca 38-56 tkr exkl moms. Därtill kommer kostnad för analys på ca 26-39 tkr exkl moms då ett prov idag kostar 260 kr exkl moms.

Summa som jägarna vill ha stöd med: 64 – 95 tkr.

Tidigare kontakter:

Regeringskansliet: amanda.andersson@regeringskansliet.se

Livsmedelsverket: Arja Helena Kautto, (Kontakt sedan tidigare 018-175500, arja.helena.kautto@slv.se)

Kontakter tagna denna vecka:

Strålskyddsmyndigheten (SSM): Samtal med Pål Andersson 08-7994139

Länken nedan visar resultat från cesiumanalyser i Heby kommun som SSM bekostat för att ha en kommun att följa i projektform. SSM har inga planer på att utöka testområdet utan projektet löper ett år i taget beroende på om de får medel i budget eller inte. Kartan visar även prover tagna utanför

Heby söderut. Tydlig koppling mellan analysvärden och nedfall cesium 137 på mark. Allt talar för mycket höga halter norrut mot Gävle kommun.

<https://ssm-kartor.maps.arcgis.com/apps/opsdashboard/index.html#/4cc1fa3a99294d0aa296ae1a034bf3f3>

Svinkroppar med höga cesiumhalter betraktas inte som riskavfall i juridisk mening och ingen lagstiftning styr hur kroppen ska hanteras. Skulle kroppen däremot passera grindarna till en anläggning med uppdraget att producera livsmedel och man där skulle upptäcka för höga halter så betraktas det som riskavfall. (Snårigt!)

Länsstyrelsen Gävleborg: Sara Waern, sara.waern@lansstyrelsen.se

Länsstyrelserna har enl. regeringsbeslut, april 2020 tillsammans med tre andra aktörer (Livsmedelsverket, Jordbruksverket, SVA) fått olika uppdrag utifrån det arbete för "Avsättning av svenskt vildsvinskött" som landsbygdsminister Jennie Nilsson ligger bakom. Lst:s uppdrag är att revidera sina regionala förvaltningsplaner och införa ex. en styrning för jakten av vildsvin. En sådan revidering kommer enligt S.W. inte att innebära något som handlar om provtagning eller destruktion, d v s inte ge vår kommun något egentligt stöd.

Älvkarleby kommun: Nina Engevi (Miljöinspektör), 026-83179, nina.engevi@alvkarleby.se

Under 2019 nyttjade ingen av ortens jägare möjligheten att få analyskostnaden ersatt från de 10 000kr kommunen avsatt. För 2020 avsattes 20 000kr som enligt NE hittills i år bekostat 3-4 analyser.

<https://www.alvkarleby.se/bygga-bo-och-miljo/aktuellt---bygg-och-miljo/aktuellt---bygg-och-miljo/2020-03-09-ersattning-for-provtagning.html>

Heby kommun: Nils-Ove Lindblom (Samhällsvägleddare) 0224-36130. Visste inte mycket i frågan och sa att ingen inom kommunen arbetade aktivt med frågan. Inget formellt samarbete med SMM men hänvisade till Sala/Heby gemensamma Miljöenhet. Kontakten sker direkt mellan jägare och SMM och en digital lösning har tagits fram för provtagning, analysvar och ersättning.

Sala/Heby Miljöenhet: samtal med Anna Winnersjö Edholm (kommunekolog), 0224-747391

I Sala/Heby tar jägarna själva hand om svinkropparna. Visst informellt samarbete mellan jägare och lantbrukare med svin på sina marker. I de fallen grävs kropparna ner, oftast med traktor. Även jägarna där har efterfrågat plats och hantering från kommunens sida för att avyttra svinkropparna men något sådant ställe eller anläggning har inte kommunen.

Svenska Jägareförbundet: Samtal med Erik Matsson, (Jaktvårdskonsulent, Falun, ansvar Gävleborg)

010-5847662 erik.matsson@jagareforbundet.se

Samtal om hur de arbetar i frågan. Han nämnde att frågan i sig borde tas upp i den s.k. Viltvårdsdelegationen (möjligen Viltförvaltningsdelegationen) där bl a Jägareförbundet har en representant med men där tydligen även landshövding sitter med.

EM angav som främsta skäl att jägarna inte bör lämna svinkropparna i skogen att "vildsvin äter allt" – även varandra. Därmed ökar risken för spridning av trikiner i stammen och cesiumnivåerna stiger ytterligare. Om kroppen grävs ner måste det göras på ansenligt djup (Länsstyrelsen Gb har tidigare nämnt 3 m).

EM har själv varit i kontakt med Gästrik Ecogas AB och ställt frågan om de i sin biogasanläggning i Forsbacka kan ta emot svinkadaver. Svaret blev muntligt nej utifrån begränsningar i de tillstånd anläggningen har för sin verksamhet.

EM nämner att de brukar ha informationsmöten på olika teman och att temat Vildsvin & Cesium känns högaktuellt....när Corona gör det möjligt att samlas igen.

Gästrik Ecogas AB: Samtal med vd Jürgen Lorenz (072 0700350) där jag beskrev situationen och ställde frågan om de i sin Biogasanläggning har möjlighet att ta emot svinkadaver. JL var tveksam om verksamhetens miljötillstånd täcker in/accepterar vildsvinskroppar. JL lotsar mig vidare till en medarbetare, Magnus Flodman som redovisar förutsättningarna. Resultat: Det miljötillstånd de har medger inte animaliskt avfall i form av vildsvinskadaver. Ytterligare ett hinder är att anläggningen är godkänd och granskas av Jordbruksverket, som en anläggning godkänd för leverans av biogödsel till lantbruket. Biogödslet ska vara "hygieniserat" och naturligtvis är heller inte cesium önskvärt.

Suez recycling AB (huvudägare i Forsbacka Miljöcentrum (tidigare "Forsbackatippen)) hänvisar till **Gästrik Återvinnares** personal på plats. Samtal med Mikael Sjölander som anger att idag bränns endast avlivade sällskapsdjur och liknande i deras förbränningsugn. Däremot har de tillstånd att deponera upp till 40 ton animaliskt avfall. Exempelvis kommer jägare dit redan idag med slaktavfall efter älgjakt. Tillstånd för deponeringen erhålls årsvis från Länsstyrelsen Gävleborg. Kostnad för deponi av animaliskt avfall i Forsbacka är idag är 4688 kr/ton plus moms.

Svenska Jägareförbundet: Samtal med Anders Persson (ord. Gävle Södra jaktvårdskrets) 070 6931408, h.anderspersson@gmail.com, som bekräftar att jägarna i första hand behöver hjälp med att bli av med djurkropparna men att de även önskar ersättning för cesiumanalyserna. Hans förslag att Johannes värmeverk borde kunna ta emot har jag ännu inte granskat men och jag är långt ifrån säker på att det är tillåtligt

Calluna AB (Miljökonsultföretag och laboratorieverksamhet): Ulf Frykman, ulf.frykman@calluna.se

Inhämtade prisuppgift för cesiumanalys vildsvinskött: Ett prov kostar idag 260 kr + moms = 325 kr/st.